

ע"פ 2802/18 - איוב ג'ואמיס,רביע קנאטרה נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פלייליים

ע"פ 2802/18

ע"פ 3517/18

לפני: כבוד המשנה לנשיאה ח' מלצר
כבוד השופט ד' מינץ
כבוד השופט י' אלרון

המערער ב-ע"פ 2802/18: איוב ג'ואמיס
המערער ב-ע"פ 3517/18: רביע קנאטרה

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי נצרת ב-
ת"פ 9597-05-17 מיום 18.03.2018 שניתן על ידי כב'
השופט ג' אזולאי

תאריך הישיבה: כ"ז בתמוז התשע"ח (10.7.2018)

בשם המערער ב-ע"פ 2802/18: עו"ד מסאלחה אחמד

בשם המערער ב-ע"פ 3517/18: עו"ד סאלח עבאס

בשם המשיבה: עו"ד סיגל בלום

השופט י' אלרון:

1. לפנינו ערעורים על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בנצרת (השופט ג' אזולאי) בת"פ 9597-05-17 מיום 18.3.2018, במסגרתו נגזר על המערער בע"פ 3517/18 (להלן: קנאטרה) עונש של 42 חודשי מאסר בפועל, ועל המערער בע"פ 2802/18 (להלן: ג'ואמיס) עונש של 15 חודשי מאסר בפועל. כמו כן, הוטל על כל אחד מהמערערים עונש מאסר על תנאי של 12 חודשים למשך 3 שנים, לבל יעברו כל עבירה הקשורה בנשק חם; וקנס בסך 5,000 ש"ח.

2. כתב האישום המתוקן שהוגש נגד המערערים כולל שני אישומים שעניינם עבירות סחר בנשק.

על פי האישום הראשון, המיוחס לקנאטרה בלבד, עובר ליום 6.3.2017 הציע זה האחרון לעלאא בחתיתי, ששימש כסוכן משטרת סמוי ועימו היתה לו היכרות מוקדמת, לרכוש נשק מאולתר, מטעני חבלה ומטול אר.פי.ג'י. לאחר מספר ימים, סיכם קנאטרה עם הסוכן על מכירת תת-מקלע מאולתר, וביום 9.3.2017 סמוך לשעה 19:00 נפגשו השניים יחד עם אחמד חג'אג'רה (להלן: אחמד), וסוכם כי אחמד ייסע להביא את הנשק. בהמשך, הגיעו קנאטרה והסוכן לצומת מגידו, שם העביר אחמד לסוכן את תת-המקלע המאולתר, ובתמורה העביר לו הסוכן סכום של 10,500 ש"ח.

על פי האישום השני, המיוחס לשני המערערים, פנה קנאטרה לסוכן המשטרה פעם נוספת ביום 15.3.2017 והציע לו לרכוש נשק מאולתר. לאחר מכן, סוכם בין השניים על מכירת רובה מסוג M-16, וביום 29.3.2017 נפגשו השניים ביער הסמוך לכפר זרזיר. לאחר שהעביר הסוכן "מקדמה" על חשבון העסקה, הגיע ג'ואמיס למקום ברכבו יחד עם אחר, שזהותו אינה ידועה, כשהאחר נושא ומוביל ברכב רובה מסוג M-16. לאחר שנסעו המעורבים כברת דרך ביער, העביר האחר את הרובה לידי הסוכן. במטרה להראות לסוכן שהרובה תקין, הכניס האחר לרובה כדור תחמושת, דרך אותו וירה באוויר. בתמורה לרובה, העביר הסוכן לאחר סכום של 52,000 ש"ח.

3. ביום 19.12.2017 הורשע קנאטרה, על פי הודאתו במסגרת הסדר טיעון, בשתי עבירות סחר בנשק, לפי סעיף 144(ב2) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין); ג'ואמיס הורשע, על פי הודאתו במסגרת הסדר טיעון, בעבירת סיוע לסחר בנשק, לפי סעיף 144(ב2) בצירוף סעיף 31 לחוק העונשין.

במסגרת הסדר הטיעון הוסכם, ביחס לקנאטרה, שהמשיבה תטען לעונש של 48 חודשי מאסר בפועל בצירוף ענישה נלווית, וביחס לג'ואמיס תטען לעונש של 18 חודשי מאסר בפועל בצירוף ענישה נלווית, ואילו המערערים יטענו לעונש באופן חופשי.

ההליך בבית משפט קמא

4. לבית משפט קמא הוגשו תסקירי שירות המבחן בעניינם של המערערים.

אשר לקנאטרה, התרשם שירות המבחן כי הוא אינו בעל "דפוס חשיבה עברייניים מושרשים" ואינו נזקק לטיפול. עוד העריך שירות המבחן כי קיים סיכון בינוני להישנות העבירות מצידו. בסופו של דבר לא בא שירות המבחן בהמלצה טיפולית בעניינו, כמו גם בהמלצה על חלופות ענישה או שיקום במסגרת הקהילה.

אשר לג'ואמיס ציין שירות המבחן כי הוא אינו בעל מאפייני אישיות כוחניים וכי הוא לוקח אחריות על התנהלותו, אך "מתקשה לערוך התבוננות מעמיקה במניעים אשר הובילו אותו לבצע את העבירה", בכללם נטייתו לריצוי האחר. משכך, המליץ שירות המבחן להטיל על ג'ואמיס עונש מאסר לריצוי בדרך של עבודות שירות, תוך שציין כי שליחתו למאסר מאחורי סורג ובריה עלולה "לדרדר את מצבו", כלשון התסקיר.

5. בגזר דינו קבע בית משפט קמא כי בהתאם למבחני ההלכה הפסוקה, ניתן לראות את האישומים המפורטים בכתב האישום כאירוע אחד, ולפיכך יש לקבוע מתחם ענישה אחד בעניינו של קנאטרה.

בית משפט קמא עמד על הערכים החברתיים המוגנים שנפגעו מביצוע העבירות - בהם השמירה על הסדר הציבורי ועל ביטחון הציבור מפני פגיעות בגוף ובנפש - ועל מדיניות הענישה הנוהגת בעניין.

אשר לנסיבות הקשורות בביצוע העבירה, ציין בית משפט קמא כי בעניינו של קנאטרה אין מדובר ב"מעידה חד פעמית", אלא בקשר מתמשך עם הסוכן אשר הוליד שתי עבירות סחר בנשק; כי לקנאטרה היה תפקיד מרכזי בתוכנית העבריינית, לה קדם תכנון מדוקדק; וכי יש לייחס משקל נכבד לסוג הנשק בו סחר קנאטרה במסגרת האישום השני, רובה מסוג M-16, ולפוטנציאל הנזק שהיה עלול להיגרם כתוצאה מביצוע העבירות.

בעניינו של ג'ואמיס, צוין כי הלה סייע לעסקת הסחר בכך שהגיע ברכבו למקום המפגש שסוכם, יחד עם אחר שהוביל את הנשק, וכי נכח בכל שלבי ביצוע העסקה.

על יסוד האמור, קבע בית משפט קמא כי מתחם הענישה ההולם בעניינו של קנאטרה נע בין 30 ל- 54 חודשי מאסר בפועל; ובין 15 ל- 36 חודשי מאסר בפועל בעניינו של ג'ואמיס.

אשר לנסיבות שאינן קשורות לביצוע העבירות, שקל בית המשפט לקולא, בעניינו של קנאטרה, את גילו הצעיר; את הודאתו; את נסיבות חייו, כפי שעלו מהתסקיר בעניינו; ואת התרשמות שירות המבחן כי הוא מנהל אורח חיים נורמטיבי בדרך כלל ואינו "בעל דפוס חשיבה עבריינים מושרשים". כשיקולים לחומרא מנה בית משפט קמא את הרשעתו הקודמת בגין עבירות של החזקת סכין ופציעה, בגין הושת עליו עונש מאסר מותנה; ואת התרשמות שירות המבחן, לפיה קיים סיכון בינוני להישנות העבירות.

ביחס לג'ואמיס, שקל בית המשפט לקולא את עברו הפלילי הנקי; את פרק הזמן בו שהה במעצר או בתנאים מגבילים; ואת התרשמות שירות המבחן לפיה מדובר באדם נורמטיבי שאינו בעל מאפייני אישיות עבריינים, וכי הוא יכול להפיק תועלת מהליך טיפולי. יחד עם זאת, קבע בית משפט קמא כי נוכח חומרת העבירה והצורך בהעלאת רף הענישה בעבירות נשק, אין מקום לקבל במלואה את המלצת שירות המבחן באשר להיקף עונש המאסר, אך יינתן לה משקל

מסוים בעת גזירת הדין.

עוד התחשב בית משפט קמא בשיקולי הרתעת הרבים וההרתעה האישית, וקבע כי אין מקום לסטות לקולא ממתחם הענישה ההולם בשל האינטרס השיקומי של המערערים.

בסופו של יום, גזר בית משפט קמא על קנאטרה עונש של 42 חודשי מאסר בפועל, ועל ג'ואמיס עונש של 15 חודשי מאסר בפועל, ועונשים נוספים כמפורט בפסקה 1 לעיל.

הערעורים על גזרי הדין

6. הערעורים נסובים על חומרת עונש המאסר בפועל שהוטל על המערערים.

7. לטענת קנאטרה, שגה בית משפט קמא בכך שגזר עליו עונש המצוי במרכז מתחם הענישה ההולם שנקבע בעניינו, ולא נתן משקל מספיק לנסיבותיו המקלות, בכלל זה חלקו המועט, לשיטתו, בביצוע העבירות המתוארות בכתב האישום המתוקן; הודאתו בעבירות ולקיחת אחריות על מעשיו; נסיבותיו האישיות, לרבות גילו הצעיר (22 שנים) בעת ביצוע העבירות; וכן העובדה כי תואר בתסקיר שירות המבחן כמי שאינו "בעל דפוסים עברייניים".

בנוסף, טוען קנאטרה כי בעת גזירת עונשו נתן בית משפט קמא משקל מכריע לשיקול הרתעת הרבים בהתאם לסעיף 40 לחוק העונשין, ללא איזון ראוי עם נסיבותיו המקלות, כפי שפורטו לעיל.

לטענת ג'ואמיס, מתחם הענישה שקבע בית משפט קמא בעניינו אינו הולם את נסיבות ביצוע העבירה ואת מדיניות הענישה הנהוגה. עוד טוען ג'ואמיס כי בית משפט קמא לא ייחס משקל מספיק לנסיבותיו המקלות, ובכללן היעדר עבר פלילי; הודאתו בעבירה; נסיבותיו האישיות הקשות; וכן סיכויי שיקומו, כפי שפורטו בתסקיר שירות המבחן. כן סבור ג'ואמיס כי שגה בית משפט קמא כשהחמיר את עונשו בשל הרתעת הרבים.

8. לצורך הדיון בערעורים הוכנו תסקירים משלימים מטעם שירות המבחן.

מהתסקיר המשלים בעניינו של קנאטרה עולה כי הוא מודה בעבירות בהן הורשע ומביע חרטה עליהן, וכי פנה לגורמים בכלא בבקשה להשתלב בטיפול. כן תואר קנאטרה כ"אסיר ללא נורמות עברייניות, שקט ובעל מוטיבציה להשתלב באופן חיובי במהלך המאסר". על כן, ציין שירות המבחן כי הוא רואה חשיבות בשילובו של קנאטרה בטיפול, "שיהיה בו להפחית הסיכון להישנות העבירות".

מהתסקיר המשלים בעניינו של ג'ואמיס, עולה כי הוא לוקח אחריות להתנהלותו הבעייתית ומביע צער וחרטה בגין ביצוע העבירה. שירות המבחן התרשם כי השלכות מעשיו והמחירים אותם הוא משלם כיום בגין הסתבכותו בפלילים מהווים עבורו גורם מרתיע, ומפחיתים את הסיכון להישנות עבירות דומות מצידו. משכך, המליץ שירות המבחן על שילובו

בטיפול קבוצתי בגין עבירות נשק, המיועד למגזר הערבי.

9. במהלך הדיון בפנינו הודיעה המשיבה כי אינה מתנגדת להקלה מסוימת בעונשו של ג'ואמיס, נוכח התסקירים החיוביים בעניינו ונסיבותיו האישיות, אך ציינה כי אינה תומכת בהקלה בעונש המאסר עד כדי ריצויו בעבודות שירות.

לצד זאת, טוענת המשיבה כי יש לדחות את הערעור בעניינו של קנאטרה, שכן לשיטתה, נסיבות ביצוע העבירות מלמדות שהוא מצוי "עמוק בתוך עולם הסחר בנשק", כלשונה. בנוסף, מפנה המשיבה לתסקיר שהונח בפני בית משפט קמא, בו צוין כי המסוכנות העולה ממנו היא בינונית.

דיון והכרעה

10. לאחר שעיינו בגזר דינו של בית המשפט קמא ובנימוקי הערעורים, ולאחר שמיעת הצדדים לפנינו, הגענו למסקנה כי דין ערעורו של קנאטרה להידחות, ואילו דין ערעורו של ג'ואמיס להתקבל באופן חלקי, באופן שיופחת עונש המאסר בפועל שהוטל עליו בשישה חודשים.

11. הלכה היא כי ערכאת הערעור אינה מתערבת בחומרת העונש שנגזר על ידי הערכאה הדיונית, אלא בנסיבות חריגות, בהן נפלה טעות מהותית ובולטת בגזר הדין, או מקום בו העונש שהוטל על המערער חורג באופן קיצוני מהענישה המקובלת במקרים דומים (ע"פ 27/17 בסל נ' מדינת ישראל (12.12.2017)).

12. העבירות בהן הורשעו המערערים חמורות ביותר. בית משפט זה הדגיש לא אחת את חומרתן הרבה של עבירות בכלי נשק ואת הסכנה הגלומה בסחר בנשק, אשר עלול לשמש לפעילות עבריינית המסכנת את שלום הציבור, ואף להגיע לידיהם של מי שמבקשים לבצע עבירות ביטחוניות. משכך, המגמה הניכרת בפסיקת בית משפט זה בשנים האחרונות היא להחמיר בעונשם של המורשעים בעבירות נשק, תוך מתן ביטוי עונשי הולם לסכנה הנשקפת מהם (ע"פ 2251/11 נפאע נ' מדינת ישראל (04.12.2011)).

בשים לב לכך, אנו סבורים כי מתחם הענישה אשר נקבע בעניינם של המערערים אינו חורג מרמת הענישה ההולמת בנסיבות דומות.

13. אין בידינו לקבל את טענת קנאטרה בדבר המשקל המועט שנתן בית המשפט, על פי הנטען, לנסיבותיו המקלות. כעולה מגזר הדין, במסגרת קביעת העונש בתוך מתחם הענישה שקל בית משפט קמא, כאמור, את הנסיבות הקשורות בביצוע העבירות, כמו גם את נסיבותיו האישיות, בכלל זה את גילו הצעיר; את הודאתו בעבירה; ואת התרשמות שירות המבחן בעניינו. לצד זאת, כאמור, נתן בית המשפט משקל ראוי לשיקולי ההרתעה האישית (בנסיבות בהן לחובתו הרשעה אחת משנת 2013, על עבירות שביצע בשנת 2012) והרתעת הרבים.

לנוכח זאת, לא שוכנענו כי יש להתערב במידת העונש שהוטל על קנאטרה.

עמוד 5

באשר לג'ואמיס, מצאנו כי יש לקבל את הערעור ולהקל בעונשו, באופן שעונש המאסר יעמוד על תשעה חודשי מאסר בפועל, נוכח נסיבותיו האישיות החריגות כפי שפורטו בפנינו; תסקירי שירות המבחן החיוביים שהונחו בפנינו, המעידים על סיכויי שיקומו הגבוהים; וכן נוכח הסכמת באת-כוח המשיבה כפי שהוצגה בפנינו.

14. סיכומו של דבר, החלטנו כי יש לקבל את ערעורו של ג'ואמיס (ע"פ 2802/18), להקל בעונש המאסר שנגזר עליו ולהעמידו על 9 חודשי מאסר בפועל. באשר לקנאטרה, החלטנו כי יש לדחות את ערעורו (ע"פ 3517/18).

15. יתר רכיבי גזר הדין של בית משפט קמא יעמדו בעינם.

16. המערער בע"פ 2802/18 יתייצב, אפוא, לשאת בעונש המאסר בפועל שהוטל עליו ביום 12.8.2018 עד השעה 10:00 בבית הסוהר קישון, או על פי החלטת שירות בתי הסוהר, כשברשותו תעודת זהות או דרכון. על המערער לתאם את הכניסה למאסר, כולל האפשרות למיין מוקדם, עם ענף אבחון ומיין של שירות בתי הסוהר, בטלפונים: 08-9787377 או 08-9787336.

ניתן היום, י"ד באב התשע"ח (26.7.2018).

שׁוֹפֵט

שׁוֹפֵט

המשנה לנשיאה
